

ANTWERPEN BLAUWHOEFSRAAT

Archeologienota 2016H24 DEEL 3 : Programma van Maatregelen

Pieter LALOO

Project:

Antwerpen Blauwhoefstraat

Opdrachtgever:

Sweco Belgium nv
Stationstraat 51
2800 Mechelen
BTW BE 0405.647.664

Uitvoerder:

GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba (GATE)
Pieter LALOO

© 2016 - GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba.

Inhoud

INLEIDING.....	4
----------------	---

DEEL 3 : Programma van Maatregelen.....	5
---	---

INLEIDING

Langs het Kanaaldok B2 ter hoogte van kaai 602-612 in de haven van Antwerpen langsheen de Blauwhoefstraat plant het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen de herinrichting van hun terreinen. Hierbij worden alle bestaande gebouwen gesloopt en worden nieuwe gebouwen geconstrueerd. Er wordt ook nieuwe verhardingen aangelegd ter hoogte van reeds bestaande verhardingen. Daarvoor wordt eerst de oude verharding uitgebroken.

Het projectgebied is bijna 8ha groot en de geplande ingrepen hebben een oppervlakte die groter is (gebouwen samen ca. 1,27ha) dan de drempelwaarden in het nieuwe Onroerend Erfgoeddecreet waardoor een archeologienota moet worden opgesteld.

GATE werd aangesteld door studiebureau Sweco Belgium nv om deze archeologienota op te maken.

DEEL 3 : Programma van maatregelen

1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen

1. Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek

Op basis van het gevoerde bureauonderzoek werd voldoende informatie ingewonnen omtrent het archeologisch potentieel van het projectgebied en de impact van de geplande werkzaamheden hierop. Veldwerk was niet mogelijk gezien de werken worden gepland ter hoogte van bestaande verhardingen en gebouwen, die momenteel in gebruik zijn. Er kon wel gebruik gemaakt worden van een dataset aan landschappelijke informatie, zijnde boringen en sonderingen die recent werden gezet omwille van geotechnische redenen.

2. Aanwezigheid en waardering van een archeologische site

Op basis van het gevoerde bureauonderzoek, waarbij historisch-cartografische, landschappelijke en archeologische bronnen werden geraadpleegd, komt naar voor dat het projectgebied zich in een landschappelijk en archeologisch interessant, maar complex en dynamisch gebied bevindt. Concrete aanwijzingen omtrent de aanwezigheid van bepaalde vindplaatsen binnen het projectgebied ontbreken echter. Bovendien lijkt de graad van verstoring van menselijke (ophogingen en aanleg bestaande toestand) en natuurlijke oorsprong (overstromingen) groot tot zeer groot.

Vindplaatsen uit de steentijden zijn in theorie mogelijk. Deze zouden dan gelokaliseerd zijn op droog gekomen oeverwallen en/of kronkelwaardruggen van pleniglaciale of tardiglaciale oorsprong. De geologische kaart wijst erop dat dergelijke structuren kunnen aanwezig zijn. Hiervoor zou echter een lange west-oost boorraai nodig zijn om duidelijkheid hierin te verschaffen. Enkel een boorraai die lang genoeg is, kan voor meer inzichten zorgen. Het projectgebied is echter vooral lang in de noord-zuid-richting en relatief minder in de oost-west as. Een dergelijke voldoende lange boorraai is dus niet mogelijk binnen de begrenzing van het huidige projectgebied. Bovendien blijken geotechnische sonderingen en avegaarboringen weinig concrete aanwijzingen te verschaffen van dergelijke goed bewaarde oeverwallen en/of kronkelwaardruggen. De beperkte aanwezigheid van afdekkende veenlagen wijst er mogelijk op dat die structuren, indien aanwezig, later in sterke mate zijn aangetast door latere overstromingen. Daarenboven kan het veenlaagje ook wijzen op geulvulling van postmiddeleeuwse inbraakgeulen of zijtakken daarvan.

De kans op middeleeuwse of oudere sporen lijkt ook zeer klein. Laat- en postmiddeleeuwse overstromingen zullen potentiële sporen uit deze periodes mogelijk hebben aangetast. Vanaf het eind van de 17de en het begin van de 18de eeuw kunnen op basis van historische kaarten mogelijk wel sporen van landbouw en landinrichting verwacht worden.

3. Impactbepaling

Het projectgebied, dat momenteel in gebruik is voor de opslag en het herstel van zeecontainers, zal worden heringericht. Hiervoor worden nieuwe verhardingen aangelegd en nieuwe gebouwen opgetrokken.

Voor de aanleg van de nieuwe verhardingen worden eerst de bestaande verhardingen en bijhorende fundering en onderfundering afgegraven en vervolgens nieuwe funderingen en verharding aangebracht. De aanzetdieptes van de bestaande en nieuwe toestand is dezelfde.

Voor de gebouwen komt het vloerpeil op 6,75m te liggen. Dit is min of meer hetzelfde als het bestaande vloerpeil. Voor de vloerplaat wordt voornamelijk in de bovenste 0,7m gewerkt. Deze grond is al geroerd door de aanleg van de bestaande verhardingen. Daarenboven betreft het opgehoogde grond die werd aangebracht na de aanleg van het Kanaaldok B2 eind jaren 1960.

Binnen de gebouwen komen ook paalfunderingen. Geotechnische sonderingen (n= 50) uitgevoerd in 2015 toonden aan dat de draagkrachtige laag op een diepte tussen 8 en 10m begint. Dit komt overeen met het niveau van het tertiair zand (formatie van Lillo). De funderingspalen (schroefpalen) zullen dus tot ca. 10m diep gaan. De palen hebben een diameter van 30 tot 50cm. Naast de sonderingen werden ook in 2015 reeds 15 avegaarboringen uitgevoerd. Deze toonden aan dat er in 7 van de boringen een dun veenlaagje (dikte varieert tussen 10 en 30cm) voorkomt op dieptes die variëren tussen 5,5 en 6,3m diep t.o.v. het huidige maaiveld. Onder dat veen komt dan donkerblauwgroen zand voor. Vermoedelijk betreft dit herwerkt tertiair zand en gaat het om de zogenaamde zandige acyclische vlechtende rivierafzettingen uit het tardi- of pleniglaciaal zoals beschreven wordt bij profieltype 8 bij de quartairgeologische kaart. Deze kunnen potentieel hebben voor vindplaatsen uit de steentijden op voorwaarde dat er in die pakketten oeverwallen en kronkelwaardruggen aanwezig zijn die niet zijn aangetast door latere overstromingsfases. Gezien de geringe bewaring van het veen lijkt die bewaring in elk geval niet optimaal. Bovendien kan dat veen zich ook bevinden in een geulomgeving (bv. opvullingsfase postmiddeleeuwse geul).

4. Maatregelen

De kans dat er archeologische vondsten, sporen of structuren tijdens de werkzaamheden aan het licht komen, is bestaande, maar eerder klein tot zeer klein. Bovendien zijn die enkel eventueel te verwachten bij het steken van de paalfunderingen. Het gaat dan enkel om eventuele steentijdvindplaatsen op eventuele aanwezige en niet-geërodeerde oeverwallen en/of kronkelwaardruggen. De aanwezigheid van dergelijke structuren zou eerst moeten nagegaan worden en daarna eventueel nog verder ge-evalueerd worden op bewoning. Deze paalfunderingen hebben echter slechts een beperkte diameter en komen verspreid over het terrein voor enkel waar gebouwen worden aangelegd. Een eventueel verder onderzoek zou daarom weinig ruimtelijke inzichten verschaffen en bijgevolg weinig vermeerdering van het kennispotentieel tot gevolg hebben in vergelijking ten opzichte van de kosten die voor dergelijk onderzoek in deze setting nodig zijn.

Kosten-baten lijkt het dus niet aangewezen om voor dit dossier een programma van maatregelen op te stellen voor verder archeologisch onderzoek.

